

Året, der gik

– beretning fra center og ordbog

Årgang 35. Utroligt at tænke tilbage til den tid først i firserne, hvor vi i redaktionen indså, at vi måtte forkorte og forenkle den påbegyndte Jysk Ordbog – i forhold til forbilledet Ordbog over det Danske Sprog – hvis vi overhovedet skulle få “almindelige” danskere (uden for fagfilologernes kreds) som læsere. I en vanskelig proces (for det ér svært at gå på kompromis med de faglige traditioner) forenkledede vi redaktionsproceduren, renoncerede på trykning af ordbogen og søsatte Ord & Sag dels som et populærvidenskabeligt talerør til offentligheden (som gerne engang skulle blive ordbogens brugere), dels som en beretning om ordbogsarbejdet til vore foresatte på universitetet.

Meget er sket siden, med op- og nedture for ordbogen, men trods alt ligger vi på en acceptabel kurs. I år 2000 kom vi på nettet, og ordbogen fik dermed brugere! Selv om holdbarheden af denne web-løsning begyndte at vakle allerede omkring 2007, er det lykkedes os så nogenlunde at holde netudgaven kørende (nu omfattende A-J) – frem til dette efterår, hvor institut og fakultet som en virkelig håndsækning har bevilget os et nyt fremtidssikret redaktions- og publiceringsprogram. Det satte godt nok humøret nogle grader i vejret! Vi håber på et tæt parløb med Ømålsordbogen, som også arbejder på en web-udgave.

Så må vi affinde os med, at udviklingen af det ny web-program (i samarbejde med it-virksomheden iLEX Digital Publishing ApS og med universitetets it-afdeling) vil stjæle ret så megen tid fra en ellers glat kørende redaktionsproces. Vi har netop færdigredigeret ca. 43 % af ordbogen, og med de seneste års tempo skulle vi nok kunne lægge 1-2 % oveni om året – på trods af at vi kun er 2 1/2 redaktør om det. Nu vil der nødvendigvis gå et halvt års tid med udvikling, afprøvning og beherskelse af det ny web-program, mens redaktionstempoet går drastisk ned imens. Og ældre bliver redaktørerne jo hele tiden!

Derfor bliver den næste udfordring at få uddannet egne efterfølgere for de nuværende redaktører – formentlig ad den indarbejdede universitetsvej: som ph.d.-overbygning på en kandidatuddannelse. Selv i bedste fald tager det en rum tid; og de filologiske discipliner, som er nødvendige for vort ordbogsarbejde (dialektologi, sproghistorie, fonetik), indtager ikke just nogen fremtrædende plads, hverken i studiestrukturen eller de studerendes bevidsthed. Så vi må håbe på bevågenhed fra de få filologi-interesserede – og på, at de nuværende redaktører kan holde sig produktive en rum tid endnu.

Det var vejrudsigten. Tilbage til dagens nyheder: om det foreliggende nummer af Ord & Sag. Som vanligt har vi tilstræbt et alsidigt indhold (udover ovennævnte korte beretning): for det første artikler af populærvidenskabelig karakter om jysk sprog i dets mange aspekter – denne gang om bevarede dialekttræk i moderne århusiansk, om et folkeligt musikinstrument kendt fra Aakjær, og om de personbetegnelser for køn, alder og civilstand, man brugte om folk i det gamle landbosamfund. Men ordbogens kilder kommer også selv til orde i form af et par mundrette fortællinger på jysk, den ene om ældre tiders markeder, den anden om indkvartering af østrigske besættelsestropper i 1864.

Vi håber med årets Ord & Sag at servere noget for enhver smag – for vore fagfæller, for ordbogens brugere og for det universitetsmiljø, som huser og bekoster os. Med disse ord vil vi medarbejdere på Peter Skautrup Centret, ansatte såvel som frivillige, takke alle jer derude for interesse og støtte i året, der gik. Vi vil ønske jer en glædelig jul og et godt nytår.

Viggo Sørensen
december 2015